

Chiny po III Plenum KC – bezpieczeństwo priorytetem władz

Marcin Przychodniak

Konsolidacja władzy Xi Jinpinga, niechęć do zmian systemowych, a także prymat bezpieczeństwa są najważniejszymi elementami polityki Chin po lipcowym III Plenum KC KPCh. Podjęte wówczas decyzje i sposób ich realizacji pokazują, że w ocenie władz konieczne jest m.in. przyśpieszenie rozwoju sił zbrojnych. W polityce gospodarczej Chin kluczową rolę odgrywać będzie nadal eksport wspierany subsydiami, co jest wyzwaniem m.in. dla przemysłu UE. Zwiększa to potrzebę rozbudowy i efektywnego stosowania instrumentów ochrony jednolitego rynku i unijnych firm.

III Plenum Komitetu Centralnego (KC), które odbyło się 15–18 lipca, było trzecim (z siedmiu) spotkań KC KPCh organizowanych pomiędzy kolejnymi [zjazdami](#) partii. Zazwyczaj mają miejsce jesienią (poza 1998 r. i tegorocznym) i poświęcone są programowi społeczno-gospodarczemu, a jego decyzje stanowią wykładnię dla chińskich instytucji na kolejne lata. Opóźnienie plenum w tym roku mogło wynikać m.in. z dylematu związanego z chęcią utrzymania narracji o zaplanowanym na 2024 r. „około 5-procentowym” wzroście gospodarczym przy istniejących wyzwaniach, m.in. bezrobociu, niskiej konsumpcji i kryzysie na rynku nieruchomości. W ocenie władz udało się ten dylemat rozstrzygnąć. Efektem III Plenum były trzy dokumenty: komunikat końcowy, przemówienie Xi oraz wytyczne wskazujące kierunki zmian. Szczegóły rozwiązań prezentują obecnie poszczególne ministerstwa i instytucje partyjne. Zgodnie z wytycznymi wszystkie plany mają być zrealizowane do 2029 r.

Polityka gospodarcza i społeczna. Żaden z dokumentów przyjętych podczas plenum nie przewiduje zmian w polityce gospodarczej, [podkreślając](#) dalsze kluczowe znaczenie bezpieczeństwa (w tym ekonomicznego) i przewodniej roli partii. KPCh ma m.in. decydować o kierunkach rozwoju gospodarczego, w tym finansowania prac nad sztuczną inteligencją czy robotyką. Dokumenty nie akcentują też promowanej przez władze od 2020 r. koncepcji tzw. [podwójnego obiegu](#), najpewniej ze względu na

trudności wewnętrzne i w handlu zagranicznym. Motorem wzrostu ma nadal być eksport, a propozycje pobudzania konsumpcji czy zmniejszenia bezrobocia są ograniczone.

W polityce gospodarczej rola innych państw ma się sprowadzać głównie do kupowania chińskiej nadprodukcji i inwestowania w ChRL w sektorach o wysokiej wartości dodanej. Partia będzie wspierać rozwój konkretnych branż, np. ochrony środowiska, by zyskały przewagę na rynkach zagranicznych. Aby pozyskać środki, zmniejszane będzie wsparcie udzielane np. części usług w sektorze prywatnym. Elementem tej koncepcji jest również dążenie do autonomii technologicznej, żywnościowej czy energetycznej.

Rozwinięciem planów plenum było przyjęcie we wrześniu br. ustawy podwyższającej wiek emerytalny (po raz pierwszy od 70 lat). W ciągu 15 lat ma on wzrosnąć do 63 lat dla mężczyzn (z obecnych 60) i 55–58 lat dla kobiet (teraz 50–55). We wrześniu i październiku władze zapowiedziały przyjęcie pakietu stymulacyjnego, który ma pobudzić aktywność gospodarczą firm oraz konsumpcję w ChRL. Dotyczy on zarówno sektora bankowego (m.in. obniżenie rezerwy kapitałowej i utworzenie funduszu wspierającego inwestycje na giełdzie), władz prowincji (emisja obligacji), a także wsparcia dla obywateli (m.in. bony konsumpcyjne i dopłaty dla rodziców). Te decyzje, zwłaszcza przy poziomie zadłużenia (publicznego i prywatnego) w wysokości ok. 300% PKB, wskazują na zrozumienie powagi sytuacji przez władze ChRL. Potwierdza to komunikat z wrześniowego spotkania

Biura Politycznego KPCh, w którym zaznaczono, że „pojawiły się nowe problemy”. Dotyczą one prawdopodobnie poczucia niepewności w społeczeństwie w związku z bezrobociem (zwłaszcza wśród młodych), a także kryzysem na rynku mieszkaniowym. W ostatnich 6 latach o ponad 60% wzrosła liczba studentów studiów absolwenckich („pomagisterskich”) niepodjemujących pracy po uzyskaniu pierwszego dyplomu. Oficjalne bezrobocie osób w wieku 16–24 lata (nieuczących się) wzrosło z 13,2% w czerwcu br. do 18,8% we wrześniu. Od września 2023 r. do września 2024 r. Freedom House odnotowała niecałe 3 tys. protestów (ponad 50% o podłożu pracowniczym) w porównaniu z ponad 2,6 tys. rok wcześniej.

Bezpieczeństwo i sytuacja w partii. Dokumenty przyjęte na plenum wskazują na priorytetowy charakter bezpieczeństwa narodowego, co odbywa się kosztem wzrostu gospodarczego ChRL. Reforma sił zbrojnych ma zostać przyśpieszona, m.in. w zakresie zwiększenia kompetencji Xi jako przewodniczącego Centralnej Komisji Wojskowej (CKW). W opublikowanym w sierpniu br. artykule w „Dzienniku Ludowym”, organie prasowym partii, wiceszef CKW Zhang Youxia wskazywał na potrzebę szybszego wdrażania nowoczesnych technologii w armii, podniesienia poziomu wyszkolenia i rozwiązania problemów z [powoływaniem poborowych](#). W jego ocenie potrzebne jest usprawnienie mechanizmów zarządzania siłami zbrojnymi przez CKW, w tym nadzoru nad kadrami.

Podczas plenum KPCh wskazała też na konieczność zmian w sądownictwie, w tym w sprawach związanych z bezpieczeństwem wewnętrznym. Szczegółowe podejście przedstawił w sierpniowym artykule w „Dzienniku Ludowym” Wang Xiaohong, minister bezpieczeństwa publicznego. Kluczowe ma być bezpieczeństwo, a nie rozwój gospodarczy, a także lepsza organizacja instytucji, aby szybciej reagowały na zagrożenia. Ważny ma być też aktywny udział społeczeństwa w informowaniu o problemach (w tym dotyczących cudzoziemców), np. w ramach donosicielstwa z wykorzystaniem specjalnych infolinii.

Podczas plenum KC KPCh przeprowadził również zmiany personalne (odpowiadające decyzjom z marcowej sesji OZPL). Bez podania konkretnych przyczyn odwołał z funkcji partyjnych m.in. byłego ministra spraw zagranicznych Qin Ganga (pozostał on jednak członkiem KPCh). Jednocześnie plenum zatwierdziło decyzje o wyrzuceniu z partii byłego ministra obrony narodowej i dwóch wysokich rangą dowódców wojskowych. Cała trójka jest oskarżana o korupcję.

Wnioski i perspektywy. III Plenum KC KPCh nie przyniosło zapowiedzi głębokich reform społeczno-gospodarczych w ChRL. Władze są świadome trudnej sytuacji ekonomicznej, a o ich determinacji ma świadczyć zapowiedź realizacji planów do 2029 r. Nie podejmą jednak decyzji, które mogłyby pozbawić partię efektywnych narzędzi sprawowania władzy, czyli np. o zmianach w dystrybucji

dochodu narodowego (przekierowaniu wsparcia dla przemysłu do klasy średniej). Dodatkowo zmniejszyłoby to wpływ kierownictwa na realizację polityki KPCh przez władze lokalne oraz inne instytucje, w tym siły zbrojne. Chińskie władze testują ograniczone próby poprawy sytuacji, m.in. za pomocą interwencji na rynku nieruchomości czy emisji obligacji chcą wspomagać budżety władz lokalnych. Pakiet stymulacyjny nie rozwiązuje problemów strukturalnych chińskiej gospodarki, a część projektów była już wcześniej wdrażana bez rezultatu. Zaplanowane przez władze działania mają uspokoić rynek, przekonać inwestorów o dobrych perspektywach chińskiej gospodarki, a przede wszystkim wpłynąć pozytywnie na nastroje społeczne (ogłoszono je 30 września, w przeddzień święta powstania ChRL).

Trwa proces dyscyplinowania przez Xi zarówno aparatu partyjnego, jak i sił zbrojnych. Oprócz zmian personalnych oznacza to koncentrację Xi na kwestii lojalności i jednoosobowym podejmowaniu większej liczby decyzji, co powoduje mniejszą efektywność systemu. Choć w sprawach gospodarczych czy dotyczących ewentualnych działań ofensywnych w Azji i Pacyfiku (także z użyciem sił zbrojnych czy organizacji paramilitarnych) nie jest już wymagana zgoda kierownictwa partii, Xi może się obawiać, że jego decyzje nie będą realizowane przez nielojalne kadry średniego i niskiego szczebla, obawiające się konsekwencji w wypadku niepowodzenia. Powoduje to, że Xi, chcąc w wąskim gronie realizować plany polityczne i zarządzać państwem, częściej zostaje w kraju i jego aktywność zagraniczna po XX zjeździe KPCh z listopada 2022 r. jest ograniczona. Między 2022 a 2024 odwiedził 11 państw, a w latach 2017–2019 – aż 23.

Dla UE znaczenie eksportu nadprodukcji dla wzrostu gospodarczego ChRL przekłada się na kontynuację chińskiej polityki nieuczciwej konkurencji, a czasem presji ekonomicznej wobec państw członkowskich i unijnych firm. Obecność na rynku UE subsydiowanych, a przez to tańszych produktów z ChRL (często bardziej zaawansowanych technologicznie) wzmacniać będzie przekaz chińskich władz o gotowości do współpracy z państwami Unii, np. poprzez lokowanie w nich inwestycji. Działanie to utrudni przekonanie unijnych konsumentów i rządów państw członkowskich o przyśpieszeniu [deriskingu](#) czy rozbudowie instrumentów chroniących jednolity rynek. Istotna będzie aktywna polityka handlowa i przemysłowa (na wzór [decyzji o podniesieniu ceł](#) na chińskie pojazdy elektryczne), a także informacyjna UE, ale przede wszystkim państw członkowskich. Jej celem powinno być upowszechnianie wśród konsumentów wiedzy o zagrożeniach dla unijnego – w tym polskiego – rynku, które wynikają z gospodarczych zależności od ChRL, i o wpływie nieuczciwych praktyk handlowych Chin na konkurencyjność unijnych firm. Realizacja planów ChRL oznaczałaby m.in. większe możliwości wsparcia rosyjskiej gospodarki wojennej, negatywnie przekładając się na europejskie bezpieczeństwo.